

Tit Makcije Plaut

O djelu rimskog komediografa gotovo je izlišno govoriti, jer je on – poput njegova djela – postao gotovo toposom svjetske književnosti. Genijalni rimski kazališni djelatnik burne biografije (velikim dijelom legendarne) rimskoj je sceni udahnuo životnost koju više nitko nakon njega nije uspio postići, te je tako postao ishodištem, a nažalost i krajem, rimskog kazališta.

Ugledajući se na novu antičku komediju (Menandar, Filemon, Diful) i vrlo se slobodno krećući njezinim prostorima stvorio je opus vedrih, duhovitih, zabavnih i vrlo dinamičnih komedija koje su mogle privući zanimanje rimske publike. Duhovita jezika, katkad vulgaran, nezaustavljiva tempa i lišene svake moralizacije i pametovanja te su komedije lako ulazile u uho rimskog gledatelja tako da je jedino Plautov totalni teatar ostao paradigmatom rimskog kazališna umijeća.

Nadživjevi stoljeća Plaut je i danas autor kojeg je moguće gledati bez ikakvih znanja o rimskom životu, o politici, običajima i svjetonazoru. Njegovi tekstovi ne zahtijevaju bilješke pod tekstom, već svjedoče – dakako, kroz klišeje oblikovane u novoj antičkoj komediji – o svakodnevici običnog "malog" čovjeka. Ne samo da je taj "mali čovjek" postao središtem pjesnikova interesa, već se upravo sudbina "malog čovjeka" pokazuje kao prostor zanimljiv svima: plautovska je komika oživjela danas u američkim (i ne samo američkim) serijama situacijske komike. Da će plautovska komika biti novi medij postalo je jasno u antologijskom filmu "Nešto se dogodilo na putu za Forum" u kojem će plautovski klišeji biti tretirani upravo onako kako je Plaut postupao s grčkim uzorima. Kako je on nekoliko tema (ili bolje rečeno klišeja) preuzimao u svoje komedije, tako će isto – metodom kontaminacije – američki filmaši postupiti dvije tisuće sto godina kasnije.

Ovaj prijevod prof. Branimira Žganjera pripada njegovim *postuma*, te je samo ponešto jezično dotjeran, bez ikakvih intervencija u prevoditeljev postupak. Njegovom adaptacijom komedija je neznatno skraćena, no užitek čitanja Plauta time nije ništa manji. Urnebesnim tempom tako od prvog do zadnjeg stiha ostajemo uz tekst, spomenik trajniji od mjedi ovog genijalnog rimskog autora.

BLIZANCI

(MENEHMI)

LICA:

PENIKULO, parazit

MENEHMO DRAČANIN

MENEHMO SIRAKUŽANIN

EROTIJA, hetera

CILINDER, kuhar

MESENIJE, rob

MATRONA

STARAC

LIJEČNIK

ROPKINJA

I. DIO

Prolog

Mesenije, Penikulo

MESENIJE

Svu sreću na početku želim, sretan dan,
u prvom redu sebi, zatim publici.
No prije nego prijedem na zadatak svoj,
o piscu čujte, tko je Tito Makcij Plaut!
On sve je: pjesnik, glumac pa i skitnica.
Napisao je komedija čitav niz
pa danas zabavlja se njima cijeli svijet.
A noćas je na redu sada ova tu.

«Menehmi» ima naslov. Pređimo na stvar!

MESENIJE i PENIKULO

Ta komedija ima svoj početak star.

MESENIJE

U Sirakuzi trgovac je živio,
kom žena rodi dva blizanca jednaka
i tako slična kao što je vlasni vlas...

PENIKULO

Tek ime svakom davalo je svojstven znak.

MESENIJE i PENIKULO

Kad napuniše sedmu, svog djetinjstva dob...

MESENIJE

...opremio je otac raznom robom brod...

PENIKULO

... u Tarentu pođe, sajmeni jer bješe dan.
Na palubu se ukrcao jedan sin.

MESENIJE

U Sirakuzi ostao je drugi brat.

PENIKULO

U Tarentu su bile trke u taj čas,
ko obično nagrnuo je silan puk.
U gužvi otac svoga sina izgubi.
Iz Drača rodnom neki bogat trgovac
pronađe ga, odvede k sebi u svoj dom.
Zbog tog gubitka oca ubila je bol,
za koji dan u Tarentu ga stigla smrt.

MESENIJE

Kad djed u Sirakuzi saznade za zlo,
da unuku se zameo baš svaki trag,
tad starac ime drugom je promijenio
i nazvao baš onim drugim imenom –
Menehmo, kao što se zvao njegov brat.

PENIKULO

A Dračanin, što spomenuh ga netom ja,
taj što je tada pronašao maloga,
bez djece bio je i bogat, posve sâm.
Baš nahoče zbog toga sinom učini
pa našavši mu djevojku i miraz lijep
za nasljednika svoga je proglasio.
U potoku je jednom htio naći gaz,
no okliznu se noga, proguta ga vir,
pa tako ga je stigla jadnog nagla smrt.
Bogatstvo silno posinak je dobio,
to nahoče. U ovoj kući stanuje...

MESENIJE

A blizanac je, taj iz Sirakuze, sad
sa svojim slugom jutros stigao u Drač
da sazna o sudbini brata rođenog.

1. prizor

Penikulo

PENIKULO

Svi ljudi su mi dali ime čankoliz
jer dobro jelo sav zanesen uživam
i svaku zdjelu počistim i krcat stol.

A onaj što u lance roba sapinje,
 taj, mislim, mora da je šašav ili lud.
 Kad želiš da o bijegu ne sanja ti rob,
 natovari ga pićem, jelom svakakvim,
 priveži gubicom ga gladnom uz pun stol!
 Sve dok ga budeš pićem, jelom nudio,
 po miloj volji svaki dan da bude sit,
 taj neće bježat, makar što se desilo.
 Na takvom ćeš ga lancu lako vezati.
 Jer najjača je omča, znajte, tanjur pun:
 što jače širiš, jače takav steže čvor.
 Menehmo ću posjetit, tog što živi tu
 u ovoj kući, odan sam mu dugo već,
 kraj njegove sam zdjele-zamke stalno sit.
 On jelo daje, hrani me, utovljuje;
 nijedan liječnik bolje ne bi umio.
 Taj mladi čovjek sam je silan žderonja
 i gozbe voli s mnogo hrane. Zdjela niz
 pritiskuje težinom njegov bogat stol.
 Kad sve okusiš, oblit će te silan znoj.
 Već tjedan dana lutam, tražim, patim se
 da uđem u tu kuću i taj divan krug.
 U mojoj kesi vlada silnog vjetra šum.
 Da, k njemu idem! Čujem, vrata škripuću.
 Gle, izlazi iz palače Menehmo sâm.

2. prizor

Penikulo, Menehmo Dračanin, Matrona

MENEHMO DRAČANIN

Da nisi takva glupa guska, šašava,
 zla, pakosna i aždaja i grdan zmaj,
 i samoj tebi bi se ono gadilo,
 što ne voli da vidi i da čuje muž.
 Pa ako još mi jednom skandal podigneš,
 pokazat ću ti da put vodi kroza zid
 i ocu ću te odmah tvome vratiti.
 Ta kadgod želim napustiti ovaj dom,
 ti vičeš, pitaš i podižeš golem lom:
 šta idem, kamo, zašto, kome, zašto sad,
 što nosim, otkud, gdje ću biti? K Hadu sve!
 U svemu: ti se vladaš kao carinik,

o svemu želiš znat podatak, račun, broj,
 o svemu što god radim i što kanim još.
 Razmazih te i previše, to uviđam.
 A odsad pamti, drukčije će teći stvar!
 Sve dok te hranim, dok ti držim sluškinju,
 dok vunu dajem, platno, zlato, sjaj i mjed,
 dok imaš što poželiš, ja sam tvoja vlast.
 Spameti se i čuvaj, jer će biti zla.
 Da nisi za mnom njuškala i tragala
 – ne bojim se i reći ću ti sve, da znaš –
 potražiti ću si danas lijepu heteru,
 počastit ću je, izvest ću se s njome van.

PENIKULO

Ta bena misli da pakosti supruzi,
 a zapravo je meni zabiberio:
 jer kad on ruča vani, kad ostavlja dom,
 ne trpi žena štetu, nego trpim ja.

MENEHMO DRAČANIN

Haj, sjajno! Sad sam pobjegao, slobodan.
 Muškarci, gdje ste, prijatelji, hetere,
 da sve vas častim, sa suprugom dobih spor.
 Tu haljinu ukradoh ženi glupači,
 ko dar ću dati heteri. Šta kažete?
 Zar nisam curi jeftin pribavio dar?

PENIKULO

Hej, mladi mužu da li sadrži tvoj plijen
 za mene dio?

MENEHMO DRAČANIN

Propao sam, bit će zla!
 U zasjedu sam pao.

PENIKULO

Ne, u zaštitu!

MENEHMO DRAČANIN

Šta radiš ovdje?

PENIKULO

Štit svoj hvatam, dragi štit.
Taj štit si ti. A gdje sad ručat kanimo?

MENEHMO DRAČANIN

Ded kaži prije: nisam li ja pravi tip?

PENIKULO

Pa jasno, baš si momak krasan, divan, lijep.

MENEHMO DRAČANIN

Zar ne misliš toj misli nešto dodati?

PENIKULO

Veseljak pravi!

MENEHMO DRAČANIN

Kazuj dalje, više, još!

PENIKULO

Ni slovo više! Kakva korist? Nisam lud!
Sa ženom si u svađi, s njom si surov, grub,
u tebe nemam povjerenja, jer si loš.

MENEHMO DRAČANIN

Odakle žena zna gdje kanim naći grob
da zakopamo u veselje ovaj dan?

PENIKULO

Ta riječ ti vrijedi! Dan polako umire,
do polovine izgorjela mu je luč.
Zapalimo mu baklju da mu bude čast!

MENEHMO DRAČANIN

Pa dobro! Hajde, haljini približi nos,
toj što pod plaštem nosim. Kakav ima vonj.

PENIKULO

miriše

Po heteri, po krađi i po žderanju.

MENEHMO DRAČANIN

Znaš zagonetku! Ženi sam je ukrao
i ljubavnici svojoj nosim kao dar.
Naručit želim objed za nas i za nju.

PENIKULO

To valja! Krasno!

MENEHMO DRAČANIN

Pit ćemo u zore cik.

PENIKULO

Govorio si jasno i jezgrovito.
Da pokucam na vrata tvoje hetere?

MENEHMO DRAČANIN

To možeš! Ipak, čekaj, nemoj kucati
jer vidim, eno sama izlazi.
Potamnio je sjajnog sunca blještav krug,
pred heterinom ga je bijelim tijelom stid.

3. prizor

Menehmo Dračanin, Panikulo, Erotija

EROTIJA

Menehmu

O zdravo, zlato moje!

PENIKULO

Hej, a što sam ja?

EROTIJA

U kolima si peti kotač, to si ti!

PENIKULO

Rezerva neka valjda? Shvaćam tvoju riječ!

MENEHMO DRAČANIN

U ovoj kući kanim gozbu spremi.

EROTIJA

To možeš. Vrijedi!

MENEHMO DRAČANIN

Spremit ćemo silan lom,
ko sudac ti ćeš nagradu odrediti
za natjecanje u pijači. Nek se zna...

PENIKULO

Da, pobjednika odvest ćeš u krevet svoj
da uzmogneš ga...

MENEHMO DRAČANIN

Stidi se, prostačino!
Polako, stani, malko mi pridrži plašt
ljepotici da mogu dati krasan dar,
taj, što sam teškom mukom ženi ukrao.

EROTIJA

Darežljivošću svakoga nadmašuješ,
od mnogih drugih najviše si meni drag.
Za naklonost se moju mnogi prepiru.

MENEHMO DRAČANIN

Da! četiri je mine lani stajao,
toliko platih dar za ženin rođendan.

PENIKULO

Menhmo, što je s gozbom?

MENEHMO DRAČANIN

Šuti, počekaj!

Erotiji

Pripremi za nas troje, koje muči glad.
Na trgu kupi svašta!

PENIKULO

Kupi svinjski but
i glavu ovna, riba, školjke, morski luk...
što gladnome pobuđuje još veći tek.
I stol priredi, biber, začín, dobar sos!

MENEHMO DRAČANIN

Požuri dakle!

EROTIJA

Bit će!

MENEHMO DRAČANIN

Mi ćemo na trg...

PENIKULO

... da, dok sve spremiš, popijemo čašu dvije
i da nam glad ojača.

MENEHMO DRAČANIN

Hajd' mo brže, hajd!

PENIKULO

Tog danas ne bih pustio za čitav svijet,
da sami bozi ponude mi vječni raj.

*4. prizor**Erotija, Cilinder*

EROTIJA

Viče u kuću

Cilinder kuhar odmah neka dođe van!

Kuhar izlazi

Sve košare ponesi, tu je novac moj.
Tri drahme.

CILINDER

Dobro!

EROTIJA

Otidi na gradski trg
i kupi sve što treba, kako i sam znaš,
da dovoljno za troje bude.

CILINDER

Troje, znam!

A tko su oni?

EROTIJA

Najprije sam, jasno, ja,
Menehmo zatim, treći je Penikulo.

CILINDER

Pa to je deset ljudi, jer Penikulo –
parazit vrijedi kao osam žderonja.

EROTIJA

Svoj posao uradi. Ja ću radit svoj.
I gledaj da se brzo vratiš!

CILINDER

Letim već!

5. prizor

Menehmo Sirakužanin, Mesenije

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Mesenije, ovako govori mi um:
za putnike na moru tad je najbolje,
kad završi se pun tegoba njihov put,
kad ugledaju kopno i u luci žal.

MESENIJE

Veseliji je čovjek, vjeruj, kažem ti,
kad ugleda na kraju puta rodni dom.
A zašto smo putovali u luku Drač?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Da saznamo gdje živi moj blizánac brat!

MESENIJE

Pa kad će našem putovanju doći kraj?
Šest godina se mučimo i tražimo.
Po redu skoro svaki obišli smo kraj.
Da iglu tražiš, neznatnu i sitnu stvar,
i nju bi davno čak u sijenu našao.
Stog mislim da je davno mrtav taj tvoj brat.
Odavno bi ga našli, kad bi bio živ.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Svjedoka tražim koji će mi dati riječ
i donijeti o smrti brata tužnu vijest.
A dotle idem kud me vodi za njim trag.

MESENIJE

U jajetu, to znači, tražiš sitnu vlas.
No bolje kući vratimo se u taj tren,
jer znam da nećeš napisati putopis.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Podruguješ se, makar jedeš tuđi kruh,
moj! Prostače, što svoja leđa izlažeš?

MESENIJE

Iz tvojih riječi shvaćam da sam samo rob.
Bez tumačenja dobro te razumijem.
Kad stresem kesu tu, Menehmo, dobro čuj,
još malo u njoj ima novca za naš put.
U stvari, ako ne vratiš se u svoj grad,
od svega ostat će ti samo putni štap.
Ti Dračani su jedna rasa posebna,
tu svatko pije, uživa i ne radi
i svatko tu je varalica, podlac, tat.
Za žene kažu ovdje – tako kruži glas –
da sladih nema nigdje ni podatnijih.
Baš zbog toga se Dračem zove ovaj grad,
jer odrati došljake ovdje znaju svi.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Pričuvat ću se. Kesu stog mi odmah daj
da derač – ti me ne odereš lukavo.
Koliko znam, ti silno voliš ženski rod,
a kao vatra planeš naprasit i ljut.
Kad kesu čuvam, spriječit ću ta oba zla:
u prvom redu da ti što ne zabrljaš,
a zatim da svoj lakše spriječim nagli bijes.

6. prizor

Menehmo Sirakužanin, Mesenije, Cilinder

CILINDER

Po želji kupih sve što je naredila
za ručak, bit će raznih jela, bogat stol!
Dakako, on je! Znam što me očekuje.
Pred vratima se gosti već sakupljaju,
a ja tek s trga dolazim. Što mogu? Što?
Da k njemu pridem sad? Menehmo, raduje se!

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Nek bogovi te štite! Tko si? Reci mi!

CILINDER

Tko? Što to lupaš, kad me dobro poznaješ!

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Ja tebe? Stvarno ne poznam te. Vjeruj mi!

CILINDER

A gdje su drugi gosti?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Gosti? Što je to?

CILINDER

Pa gosti! Tvoj parazit?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Moj? Pa ti si lud!

MESENIJE

Ha, nisam li ti malo prije rekao
da lopovima svuda vrví ovaj grad.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

A tko je moj parazit što ga spominješ?

CILINDER

Znaš, pijavica!

MENEHMO SIRAKUŽANIN

za sebe

Pijanicu pratim ja.

CILINDER

Cilinder mi je ime, to bar jasno znaš.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Cilinder ili lampa, nek te nosi Had!
Ne poznajem te i za tebe ne marim.

CILINDER

Menehmo ti je ime?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Tako kažu svi!

Tek zanima me gdje si me upoznao?

CILINDER

Gdje? Valjda znaš gdje stanuje Erotija.
Tu, gospodarica moja, tvoja dragana.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Ne buncaj! Nju ni tebe ja ne poznajem.

CILINDER

Ni nju, čak niti mene? Često baš sam ja
natakao ti čašu, svak to dobro zna.

MESENIJE

Kad netko bi mi smjesta dao čvrsti prut,
pošteno bih mu istukao prašan tur!

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Ti kažeš da mi jarko vino nalijevaš,
a prvi put sam jutros svratio u Drač.

CILINDER

Zar ti ne živiš u toj kući susjednoj?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Had odnio stanare sve i čitav dom!

CILINDER

Tko sebe kune, mora da je bolestan.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Taj momak brblja, pomalo dosađuje.

CILINDER

Šta kažeš? Treba li da kupim štogod još?
Ja mislim da će biti dosta. Maleno
društvanice! Troje: taj parazit, žena, ti.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Što? Kakva žena? I parazit? odakle?

MESENIJE

Zar duh te kakav obuzeo pomaman
da čovjeku neprekidno dosađuješ?

CILINDER

Ti šuti, stranče, ja te i ne poznajem,
a ovog poznam, zato se s njim razgovaram.

MESENIJE

Sad jasno vidim da si pokvaren i lud!

CILINDER

Sve na brzinu skuhat ću, za kratak čas
probudit će na stolu zdjela strašan tek.
Zadržavaj se u blizini, čekaj tu!
Šta želiš još?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

To, da te smjesta nosi Had!

CILINDER

Unutra idem, gospođi ću kazati
pred vratima da čekaš. Neka dođe van.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Meseniju

Sad znam da tvoje riječi nisu bile laž.

MESENIJE

Čuj šta ću reći: ovdje živi hetera,
ovako samo mogu riječi shvatiti
luđaka tog što netom ode u kuću.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Za moje ime on je čuo, čudim se?

MESENIJE

Ja ne čudim se. Lukave su žene sve.
Čim u grad stigne s puta neki strani brod,
tad pošalju u luku koju sluškinju
da saznaju za ime novog putnika,
i bogatašu kesu opipavaju.
Tad na njega se kao krpelj prilijepe.
Na ljepak ide samo onaj tko je lud
i kući ode lagan, opljačkan i gol.
Pa zato bjež' mo, dok nam nisu stegli vrat!

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Tvoj savjet valja! Mičimo se u taj tren!

7. prizor

Menehmo Sirakužanin, Mesenije, Erotija

EROTIJA

sluškinji

Nek stoje vrata otvorena, pusti ih!
Ne želim da su zatvorena. Vadi ključ!
Sve spremi, prostri stol da bude lijep i čist.

Menehmu Sirakužaninu

Što ovo znači, zašto neće dragan moj
da uđe, nego tako čeka pred kućom,
a vrata širom dala sam otvoriti?
Po tvojoj želji spremi sam dala sve.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

S kim ova žena razgovara?

EROTIJA

S tobom baš.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Ne, tebe ne znam! Sad te vidim prvi put.

EROTIJA

Da iskažem ti silnu pažnju i svu čast
naređuje mi sama moćna Venera
i tvoja ljubav i tvoja darežljivost.
I zato mogu raskošno uživati.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Što? Ta je cura luda ili pripita,
kad nepoznatom takve riječi kazuje.

MESENIJE

Ovakve znaju sve zanate, rekoh ti.
Sad na tebe se spušta miris ruža pun,
a gora kamenja će padat za dan – dva.
Dopusti mi da s njome ja progovorim!
Hej, ptičice – da, tebi obraćam se sad!

EROTIJA

Što želiš?

MESENIJE

Gdje si ovoga upoznala?

EROTIJA

U Draču, ovdje! Nisam luda. Dobro znam!

MESENIJE

U Draču, kažeš? Istom štogod! Ludost, laž!
Pa on je prvi puta stigao u ovaj grad.

EROTIJA

Daj, ne šali se. Hajde, uđi, molim te,
Menehmo, tamo ću pronaći pravi lijek.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Gle, gle, pa ta me imenom čak naziva.
Odakle znade?

MESENIJE

Novac ima krasan vonj
u kesi koju nosiš!

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Vidim da je to!
I zato uzmi kesu da se uvjerim,
što više voli, mene ili kovan zvuk.

EROTIJA

Unidi, dragi, poziva nas puncat stol!

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Zahvaljujem za poziv, nemam vremena,

EROTIJA

A malo prije ručak si naručio.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Ja? Kakav?

EROTIJA

Za čankóliza i za sebe!

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Čankoliz? Zar parazit? Toga nemam ja.

EROTIJA

Penikulo! Još nije minuo ni sat,
kad lijepu si mi haljinu poklonio,
od svoje žene ukrao si divan dar.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Šta? Ja da kradem svojoj ženi? Lijepa stvar!
Curetino, ti sanjaš. Daj, osvijesti se
i opameti!

EROTIJA

Svjesna sam, pri pameti
i znam što kažem. Ne prikrivaj vlastit čin!

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Čin? Koji?

EROTIJA

Da si svojoj ženi haljinu
još jutros rano ukrao i dao mi.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Divota, čudo! Ja nijednoj nisam muž,
jer još sam momak. Eto, to je prava stvar!
A druga: Nikad, otkad gledam svijet,
još nisam amo niti zakoraknuo,
u ovoj kući nisam bio nikada.

EROTIJA

Unidi, pusti šale, sad je previše!

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Moguće si me s kim drugim zamijenila,
ja nisam onaj koga tražiš, vjere mi!

EROTIJA

Menehmo ti je ime, to se slažu svi,
a otac ti se zove Mosho, dobro znam.
Grad Sirakuza vaš je rodni kraj.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Što kažeš do sitnica poklapa se sve.

MESENIJE

Da nije ova možda sa Sicilije,
kad u detalje dobro pozna sav tvoj rod?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Sad zato kanim njezin poziv primiti.

MESENIJE

To nemoj, propast ćeš, čim njezin prijedeš prag!

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Ušuti! Do sad dobro stoji cijela stvar.

Štogaod mi rekne, spremno ću potvrditi.
Zanimljivo je postalo. (Erotiji) Čuj, djevojko,
oklijevao sam tek, jer bilo me je strah
da ne tuže me zbog haljine. Bilo tko
o svemu može ženi pripovijedati.
Pa ručak ako napomene, bit će zla!
A sad, kad želiš, neka bude, uđimo!

EROTIJA

A što čankoliz, zar ga nećeš čekati?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Taj nije vrijedan da ga pomiriše pas,
a ako dođe, ne puštaj ga u kuću!

EROTIJA

O to je lako! bacit ću ga rado van.
Za uslugu te jednu sitnu molim još.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Ded reci! Tvoju želju moram slušati.

EROTIJA

Tu halju, što mi jutros dade kao dar,
odnesi nekoj modernoj krojačici
da dotjera je i promijeni njezin kroj.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

To nije loše! Pametna si, lukava,
a moja žena neće je prepoznati,
kad slučajno te sretne vani bilo gdje.

EROTIJA

Kad podeš, hoćeš li je uzet sa sobom?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Bez dvojbe rado.

EROTIJA

A sad hajdmo u kuću!

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Još služi samo moram reći rječcu, dvije.
Mesenije, ovamo dođi, odmah!

MESENIJE

No?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Sad slušaj, pazi! Otkrio sam golem plijen.
Požuri se do lađe i donesi svu
prtljagu, čim je negdje skriješ sigurno,
tad po mene se vrati prije no padne mrak.

MESENIJE

Moj gospodar, ne znaš što je ženska strast!

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Ušuti, ludo, odgovaram za sve sam.
Svu štetu sâm ću snositi, nećeš valjda ti.
Ta cura nije naročite pameti,
koliko dosad vidim, nema bistar um,
bez mnogo muke postići ću pravi cilj.

MESENIJE

Zar stvarno ideš u kuću? Zlo radiš, zlo!
No da te učim, zbilja nije moja stvar.
Da radim, da se patim kao vjeran rob,
u tom se samo moja dužnost sastoji.
Šta vrijedi savjet da ti dajem! Bolje je
da naređeno bez čekanja izvršim.

8. prizor

Penikulo

PENIKULO

Trideset godina imam, a nikad u svome životu
nisam još blesavo tako zaprljao sâm sebe, luđak.
Danas sam sâm sebi jedno podvalio kao još nikad.
Naivan bio sam kad sam u pučku skupštinu jutros
ušao. Neki govornik je mlatio isprazne riječi.
Dok sam ga slušao tako, Menehmo je nestao kradom.
Tako na cjedilu ostah, a on se kod hetere časti.

Ljudi na sastanku laju i blebeću trateći vrijeme.
Tamo se samo mlatara. A ja sam čovjek siromah,
dobro se najesti moram na tuđi račun, kad stignem.
Pluton nek svakoga nosi, što sastanke smišlja i snuje!
Takvih koliko li ima što često za dnevnicu masnu
sjede u skupštini, zbore, a ne znaju sadržaj riječi.
Takvi nek budu u svakoj komisiji, njih to veseli.
Dangube to su za plaću. A ja sam besplatno danas
trateći brigu za narod izgubio bogati ručak.
Idem unutra! Možda ću naći kakav ostatak.
Šta to sad vidim? Eno ide s vijencem Menehmo!
Gozba je dakle svršena, a ja ostadoh gladan.

9. prizor

Penikulo, Menehmo Sirakužanin

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Umiri se, bez brige čekaj sad me tu!
Još danas ću je prepravljenu vratiti,
naredit ću da prišiju nov čipkast rub.
Ovakvu nitko neće ni prepoznati.

PENIKULO

Gle, nosi halju, odlazi krojačici,
ja gladan, a on s gozbe prežderan i sit.
No kunem mu se: Nek osjeti šugav pas!
Za osvetu ću nešto ružno smisliti,
naučit ću ga što je čestitost i red.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

O bozi, dali ste mi danas dobru kob
u istom danu jeo sam i popio
i još od cure uživao vrelu strast.
Ko čistu dobit nosim ovu haljinu,
a ne kanim je curici ni vratiti.

PENIKULO

Što brbljaš sad ovako pod nos lijen i sit?
Hej, varalice, džubre, smrade, sve si ti!
Zbog tvoga djela nek te samo bude stid,
jer otići sa trga, kradom uteći
i ostaviti druga, koga muči glad,

požderati sva jela tako sebično,
zar nije to sramota, jedan ružan čin?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Što nepoznatog grdiš, mladi čovječe?
A možda želiš da te reda naučim
i da te ljudski ošamarim koji put?

PENIKULO

Ne, od tebe sam jutros pljusku dobio!

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Bar ime kaži, neznana prostačino!

PENIKULO

No, moje ime valjda ipak poznaješ?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Odakle mogu znati, kad te prvi put
tek danas vidim. Prođi me se mladiću,
i ostavi me! Žuri mi se! Želim mir.

PENIKULO

Parazit tvoj je tebi dakle nepoznat?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

U tvojoj glavi vlada tama, crni mrak.

PENIKULO

Zar nisi jutros halju ženi ukrao
i odnio je ljubavnici-heteri?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Ja? Smiješno! Nikad nisam bio oženjen.

PENIKULO

A tako! Zar te jutros nisam vidio
da odlaziš i kradom nosiš haljinu?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Na pamet pazi! Trebat će ti morska sol.

Daj, pusti me, a tebe neka nosi Had
i glavu stavi oprezno pod hladan tuš.

PENIKULO

Da tvojoj ženi redom ne pripovijedam
o halji i o gozbi i o heteri,
od tog me nitko neće odgovoriti.
Zbog ove gozbe nek te bude sram i stid,
što siromahu zalogaj uskraćuješ.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Pa što je ovo, koga god sam susreo,
taj poznaje me, pa mi se podsmjehuje.

10. prizor

Menehmo Sirakužanin, Ropkinja

ROPKINJA

Menehmo, čuj me, moli te Erotija
da narukvicu svom zlataru dostaviš
nek uncu zlata doda, pa nek salije
lijep lanac.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Vrlo rado, reci joj da ta
za mene njezina je želja zapovijed.

ROPKINJA

Tu narukvicu valjda dobro poznaješ?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Ne, ali vidim da je zlatna. Divno sja!

ROPKINJA

Pa to je što si ženi jednom ukrao
i mojoj gazdarici na dar donio.
Zar više ne znaš?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Ne mogu se sjetiti.

ROPKINJA

Kad ne sjećaš se, onda mi je natrag daj!

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Da, sad se sjećam. To je ona, znam, sad znam.
A gdje je obruč? Donio sam isti dan.

ROPKINJA

Za obruč nisam nikad čula.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Kako to?
Znam da sam istog dana donio.

ROPKINJA

Ne, obruč nisi!

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Nisam, pravo govoriš!

ROPKINJA

Menehmo, budi dobar pa zlataru još
naredi da mi naušnice salije.
Prijaznije ću s tobom se ophoditi
u posjetu kad k nama dođeš drugi put.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Po želji. Hoću! Platit ću zlatarov rad,
a ti mi novce daj.

ROPKINJA

Sad nemam. Plati ti,
a vratit ću ti, čim zaradim koji groš.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Daj sada!

ROPKINJA

Nemam!

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Onda ništa. Počekaj.
Navratit ću čim budeš novac dobila.

ROPKINJA

Šta želiš još?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Požuri gospodarici
da može biti posve mirna.
za sebe

Prodat ću

svu tu zlatninu, odmah odlazim na trg.
Ovako nešto nisam još doživio.
A sad je vrijeme da napustim ovaj dvor.
Na lijevu stranu vijenac ću odbaciti
da netko, koji amo dođe, pogađa:
Ha, eno desnim putem ode. Tako je!

Baca vijenac

A sada još da roba brzo potražim
da i on sazna da sam blago stekao
i kako mi je pomogao Merkur bog.

9. prizor

Penikulo, Matrona

MATRONA

Što vrijedi jednoj ženi takav bijedan brak
kad svaku stvarcu iz kuće ukrade muž
još novu, svojoj flundri nosi kao dar.

PENIKULO

Ja pomoć ću ti da ga sama uhvatiš
na djelu. Hajde sa mnom! Tvoju haljinu
još jutros ti je vrlo rano ukrao
krojačici sad nosi da je prepravi.
Na glavi ima vijenac, kao stoka p'jan.
Gle, tu je vijenac, a on ide odnekud
bez haljine.

MATRONA

Pa što da s njime uradim?

PENIKULO

Ko pseto ga nagrdi, kao obično!

MATRONA

O, to i hoću!

PENIKULO

Hajdemo u onaj kut
da promatramo događaj iz zasjede.

12. prizor

Penikulo, Matrona, Menehmo Dračanin

MENEHMO DRAČANIN

Svatko si klijente skuplja, a to je navika loša.
Ne pita nitko, da li su ljudi dobri il loši.
Svatko za novac se brine, jer novac je moć, vlast i slava.
Tako je i meni danas u poslu propalo vrijeme.
Jednog sam klijenta štiti obranom, drugog pred sudom.
Gadan je zločin klijent uradio, goni ga zakon.
Zato mi propade ručak, a cura me strpljivo čeka.
Haljina neka je tješi, ta što je ženi ukradoh,
ako haljina barem donekle tješiti može.

MATRONA

Polako ćeš mi za sve odgovarati.

PENIKULO

I pravo je!

MATRONA

Budalo, zar si mislio
da neću saznat za to tvoje zlodjelo?

MENEHMO DRAČANIN

O čemu, draga, uzbuđeno govoriš?

MATRONA

Kao ne znaš?

PENIKULO

Znade, al se pravi lud.

MENEHMO DRAČANIN

Pa što je?

MATRONA

Netko mi je halju ukrao.

PENIKULO

Ha, sada šutiš, postao si plah i blijed.

Matroni

Navali! Neka pamti što to znači glad.
Bez ručka!

MENEHMO DRAČANIN

Hajde šuti, momče, smiri se!

PENIKULO

Da šutim i ne izdam, sad namiguje!

MENEHMO DRAČANIN

Na Jupitra se kunem, nek svjedoči bog
da nisam migom nikakav mu dao znak.

PENIKULO

Što gnjaviš i što buncaš?

MENEHMO DRAČANIN

Nisam ništa kriv.

PENIKULO

Kad drugi puta neku gozbu prirediš,
uteći nemoj pa se poslije rugati
i izlaziti ovjenčan i pijan van.

MENEHMO DRAČANIN

Nek crknem, ako li sam danas ručao,

ni nogom nisam stupio na ovaj prag.

PENIKULO

Usuduješ se da mi lažeš?

MENEHMO DRAČANIN

Kunem se
da ne lažem!

PENIKULO

Gle, opet krupno laže gad.
Za osvetu za tvoje ružno zlodjelo
ispričah tvojoj ženi kako postupaš.

MENEHMO DRAČANIN

Ja? Kako?

PENIKULO

Evo tu je, pa je zapitaj!

MENEHMO DRAČANIN

Šta draga? Reci što je ovaj slagao.
Ti šutiš? Zbori! Kaži što je pričao!

MATRONA

Ukradoše mi iz predsoblja haljinu.

MENEHMO DRAČANIN

tobože iznenađen

Ukradoše mi iz predsoblja haljinu?

PENIKULO

Ne tebi, nego njoj.

MENEHMO DRAČANIN

S tobom ne govorim.

Matroni

Što kažeš?

MATRONA

Kažem haljina je nestala
iz predsoblja u domu.

MENEHMO DRAČANIN

Kaži, tko je tat!

MATRONA

Menehmo!

MENEHMO DRAČANIN

Zar Menehmo neki, tko je taj?

MATRONA

Taj? Glavom ti!

MENEHMO DRAČANIN

Ja? Tko to tvrdi?

MATRONA

Tvrdim ja.

PENIKULO

I ja! I heteri je zatim odnio.

MENEHMO DRAČANIN

Na Jupitra se kunem, na sve božice
da nisam tvoga ništa dao nikome.

MATRONA i PENIKULO

Nas dvoje znamo da su tvoje riječi laž.

MENEHMO DRAČANIN

Pa... nisam dao, nego sam posudio.

MATRONA

A kad bih tvoje krpe posuđivala,
ha, šta bi znao na to odgovoriti?
Otiđi odmah i donesi haljinu
i bez nje da se nisi kući vratio!

PANIKULO

Za uslugu mi, gospođo, daj mali dar!

MATRONA

Kad te pokradu, rado ću ti pomoći.

PENIKULO

No, to se meni nikad neće desiti
jer ništa nemam nego samo prazan stan.
Nek tebe i tvog supruga odnese Had.

MENEHMO DRAČANIN

Sad žena misli da je postigla svoj cilj
i da me ljuti, što me tjera iz kuće.
Kad za tebe ne vrijedim, idem heteri
jer mislim da me neće istjerati van.
Unutra idem da mi vrati haljinu,
pa da joj kupim skuplju. Neka bude mir!

Lupa na vrata

Čuj, hej otvori, čuješ? Lupam! Ne čuješ?
Otvori mi, pozovi mi ljepoticu!

13. prizor

Menehmo Dračanin, Erotija

EROTIJA

Tko lupa? Tko me traži?

MENEHMO DRAČANIN

To sam, eto, ja,
taj, koga k tebi ljubav vuče, tjera strast.

EROTIJA

O, ti Menehmo! Zašto stojiš napolju?
Uniđi amo!

MENEHMO DRAČANIN

Kazat ću ti rječcu dvije,
jer opet dođoh da te nešto zamolim.

EROTIJA

Da, znam i rekao si da te tjera strast.

MENEHMO DRAČANIN

Ne, nije to! Zbog haljine sam došao,
zbog one što ti ujutro donesoh sâm
i molim te da vratiš je, ne zamjeraj,
jer žena u kući mi diže silan lom.

EROTIJA

Šta kažeš? Haljinu si netom odnio
krojačici da stavi novi čipkast rub
i narukvicu da je zlatar popravi.

MENEHMO DRAČANIN

Šta, haljinu i narukvicu? Što je sad?
Šta buncaš? Što to čujem? Zar sam sasvim slijep?
A siguran sam da sam predavši ti dar,
tu haljinu, polako krenuo na trg.
I sad se vraćam. Vidim ponovno sam tu.

EROTIJA

To i ja vidim i osjećam da si tat
i da mi želiš narukvicu oteti
i halju.

MENEHMO DRAČANIN

Ne, to neću, čuvao me bog!
Ne dolazi mi takva želja ni kroz san.
Tek u kući mi žena diže silan lom
zbog haljine.

EROTIJA

Pa ja je nisam tražila.
Nju sâm si dobrovoljno k meni donio
i silom si je darovao. Ti si gad
jer sad je natrag tražiš. Nije red!
Zadrži je! Ne dolazi mi u moj dom!
Ovakvog neću primati što darove
čas poklanja, a zatim ih oduzima.
Ne, sad je dosta! Traži si luđakinju!

MENEHMO DRAČANIN

Polako, čekaj da ti kažem... Slušaj me!

Daj, vrati se i strpi barem za tren dva.
 Badava! Ode! Sad sam stvarno posve sâm.
 Na cestu su me sada istjerali svi
 i nitko više ne mari za moju riječ
 ni kod kuće, ni ovdje kod Erotije.

II. DIO

I. prizor

Menehmo Sirakužanin, Matrona

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Meseniju kad dadoh kesu, velik um
 pokazao baš nisam. Valjda prostak sad
 u krčmi vino pije za moj pošten groš.

MATRONA

A gdje je ono džubre što se zove muž
 i ne vraća se kući lopov, smrad i tat.
 Ha, tu je! Nosi haljinu i ide sam.
 Prostačino i stoko, zar te nije stid
 da s takvom robom dolaziš mi na oči.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Što radiš, ženo, koji te je spopô Had?

MATRONA

A tako! Još si uza sve bezobrazan,
 a bolje je da šutiš i da budeš kuš.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Tko kuš? A zašto? Što mi ženo ne daš mir?

MATRONA

Još pitaš! Zašto? Svaka priča ima kraj.
 O kamo sreće da si davno crkao,
 udovicom je biti mnogo manje zlo.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

No s moje strane smatraj se udovicom
 sve dotle dok te dolje ne pozove Had.

MATRONA

Još maločas si svoju krađu skrivao,
 a sada nosiš ukradenu haljinu.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Ludakinja si bezobrazna ili zla
 kad kažeš da sam lopov, kradljivac i tat.
 Ne, druga žena mi je dala ovo tu
 da prepraviti dadem nekom.

MATRONA

To se zna!

Više u kuću.

Hej, Decije, pozovi odmah oca mog
 da vidi što mu radi njegov dragi zet.
 Čuj, reci da je važno. Da mu otkrijem
 sramotu, tvoje postupke i strašan grijeh

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Što pričaš? Mislim da tvoj razum nije zdrav.

MATRONA

Ukradeš kadgod iz ormara bolju stvar
 il haljinu ili zlato pa ih odnosiš
 ženetinama. Valjda sad razumiješ?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Daj strpi se i za trenutak počekaj,
 od tvojih laži da bar malo uzmem dah!
 O zabuni se vjerojatno radi tu.

MATRONA

Kad meni već se jasnici izruguješ,
 ded kušaj sada, eno dolazi ti tast!
 Promotri dobro, valjda ga prepoznaješ.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Tog vidim prvi puta kao i tebe.

2. prizor

Matrona, Menehmo Sirakužanin, Starac

STARAC

Godine svoje traže, hod postaje spor i polagan.
 Ipak, koliko mogu, požurot ću, pružit ću noge.
 Znam da se varam, jer starost je bolest. Gdje su ti dani
 kad sam skakutao lako ko djevojka! Sada se vučem.
 Godine vuku me k zemlji, oronulo tijelo je slabo.
 Svađe među Menehmom i kćeri često me brinu.
 Kći me ponovno zove da brže ovamo dođem.
 Mislim da ne griješim mnogo kad kažem: Znam što me
 zove!
 Takve su žene, pogotovo ako imaju miraz.
 Kada im krijesta poraste, muž slušati mora u svemu.
 Nisu ni muževi uvijek bez zamjerke, postoji međa,
 koju ne smiju prijeći, pa makar su jaki i silni.
 Moja me kći nikad ne poziva samo ovako,
 nego onda kad ima za takav postupak razlog.
 Nu šta da nagađam, evo ih tu su, pred kućom stoje:
 oboje, kći moja i zet Menehmo, ljuti i kivni.
 Najprije kćeri ću prići da čujem što joj se zbililo.

MATRONA

O, zdravo, oče!

STARAC

Zdravo kćeri, raduj se!

Pa reci zašto si me na brzinu pozvala,
 a vidim da si tmurna kao ružan dan.
 Menehmo tvoj je isto objesio nos.
 Da niste možda malu svađu imali
 među sobom? Govori, pričaj, tko je kriv?
 Ne dulji, nego reci brzo, kratko!

MATRONA

Ja nisam kriva. To je barem jasna stvar.
 U ovoj kući crkô bi i bijesan pas
 i zato vratit ću se u svoj rodni dom.
 Sad, s tobom idem!

STARAC

Reci, što se desilo?

MATRONA

On smatra zakonitu ženu ropkinjom.

STARAC

Tko on?

MATRONA

Menehmo valjda, dragi mili muž.

STARAC

S ovakvom tužbom, to ti rekoh bar sto put,
 ne dolazi mi i ne gnjavi svaki čas.
 S istom neka me poštedi i moj zet.

MATRONA

A kako da se prepirkama uklonim?

STARAC

Stoprvi puta dobru preporuku čuj!
 Ne trči za njim, kad želi izaći van,
 ne zabadaj u svaki njegov korak nos.

MATRONA

On u blizini ima neku ljubovcu.

STARAC

To nije loše! Pametan je, bistar zet.
 Ljubomora će povećati mužu strast
 i potaći ga da se češće zabavi.

MATRONA

K njoj ide piti, bančiti...

STARAC

To nije zlo!
 Zbog tebe valjda neće smanjit silnu žed?
 Postidi se zbog toga. Nek te bude sram,
 jer s istim pravom mogla bi zatražiti

da svoje goste istjera na ulicu
i da mu nitko u kuću ne dolazi,
da ne ide kad zovu ga da bude gost.
U tešku nadnicu da kao jadan rob
med sluškinjama uz tkalački sjedne stan
i da ti kao sužanj stalno robuje.

MATRONA

Gle, čini mi se, da sam oca pozvala
da muža brani, a ne da me zaštititi.

STARAC

U bilo čemu kad bi grijeshio tvoj muž,
i njega bi pokarao ko i tebe.
No dok te odjećom i zlatom snabdjeva,
dok brine se za hranu i za poslugu
znaš, kćeri, dotle da ni slova ne pisneš!

MATRONA

Pa on mi krade haljinu i nakite
i škrinje pljačka, a dragulje odnosi
i svojoj flundri kavalirski dariva.

STARAC

Kad tako radi, nije poštenjačina.
No lažeš li i klevetom ga napadaš,
tad sama si si kriva. Saznat ću za tren.
Menehmo reci! Zbori! Na tebi je red!
Zbog čega svađa progovori iskreno!

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Tko god si, svako poštovanje ti i svaka čast,
no ja ti ni za ime ne znam, čovječe.
Svjedokom nek mi bude Jupiter i Kron
da nikad ovoj ženi ne učinih zlo.
Optužuje me da sam halju ukrao
njoj iz kuće.

MATRONA

On laže!

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Ne ja! Lažeš ti!
Pa ako li sam njezin ikad prešô prag,
nek ubije me s višnjeg neba strašan grom.

STARAC

Sad na sebe prokletstvo, ludo, navlačiš,
kad tvrdiš da ovamo nisi ušao.
Tu stanuješ, tu imaš svoj imetak, dom.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Šta kažeš? Zar mi ova kuća pripada?

STARAC

Ne pripada ti možda?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Ne!

STARAC

Ne blebeći,
napusti šalu, istine se prihvati!

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Što imam s tobom? Odakle si? Tko si ti?
Neprestano mi gluposti pripovijedaš.
Zbog čega? Zašto? Reci! Nisam ništa kriv!

MATRONA

U očima mu gledaj bolest, zelen sjaj
i obraz mu je zelenkastožut i blijed.
U zjenicama osjeća se pogled tup.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Šta? K Hadu! Tako dakle! Znači da sam lud?
Vas dvoje, vi ste ludi! Ipak bolje je
da mene smatraju luđakom. Igrat ću
luđaka pa ću uplašiti oboje.

MATRONA

Ah, kako oči preokreće, svija se

i trepće. Oče, od njega me hvata strah.

STARAC

Ovamo dođi, kćeri, i odmakni se!

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Hej, Bakho, čujem da me pozivaš u kor.
Da, čujem te, ne mogu se odazvati
jer s lijeve strane na me kuja kesi zub,
a s desne silan jarac širi strašan smrad.

STARAC

O jadni stvore!

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Apolon mi kazuje
da spalim joj sa tvojom bakljom očni vid.

MATRONA

O, spaliti nam oči kani, u pomoć!

STARAC

Da robove pozovem da ga sputaju,
da takav luđak ne učini goru stvar?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Joj! Propao sam! Prepatit ću velik jad.
Odagnati ih moram da me ne mogu
odvući u kuću i eto silnog zla.
Hej, Apolone, tvoju slušam zapovijed,
od njenog lica ostati će krvav trag.

STARAC

Požuri, kćeri, koliko te nosi dah!

MATRONA

Već trčim, pazi da ne udari u bijeg!

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Od kćeri sam se brzo oslobodio.
Sad samo da još starog jarca uplašim.

Hej, Apolone, čujem zapovijed. Tvoj glas
naređuje mi da sjekirin oštar brid
u tijelo starog jarca snažno usadim,
da izunutra vidim kakav mu je drob.

STARAC

To ludilo je nesreća i silno zlo!
Od takve bijede čuvao me kućni lar!
Po liječnika sad idem, da mu dade lijek.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

E vrlo dobro. Odoše! I sad sam sâm.
U pristanište idem brže na svoj brod,
u Sirakuzu da odnesem čitav tur!

3. prizor

Starac, Liječnik

STARAC

Požuri, hajde! Šta se vučeš kao mrav?

LIJEČNIK

Raspoznaješ li bolest? Kakav mu je hod?
Da l' bunca ili ga je udarila kap?

STARAC

Zbog tog te pozvah da ko liječnik dadeš lijek,
da kažeš bolest i da daš terapiju.

LIJEČNIK

Sitnica i malenkost, bit će smjesta zdrav!
Ja dugo liječim. Pametan sam, poslu vješt.

STARAC

Svu brigu mu posveti. To naglašavam.

LIJEČNIK

Koješta! Stotinu ih liječim svaki dan
i on će za čas biti krepak kao dren.

STARAC

Ha, eno tu je!

LIJEČNIK

Pazi, k nama dolazi!

*4. prizor**Starac, Liječnik, Menehmo Dračanin*

MENEHMO DRAČANIN

Nesreću danas imadem i svuda me nevolja prati.
Kradom sam imao curu, a sada je ludi parazit
javno razglasio svima taj odnos na moju sramotu.
Nije ni ona od njega bolja, bludnica jedna!
Kad sam curetinu molio da mi haljinu vrati,
onda je rekla da je već vratila. Tko to da shvati?
Jedino sigurno znadem da nesreća svuda me prati.

STARAC

Daj priđi mu!

LIJEČNIK

Menehmo, želim dobar dan.

MENEHMO DRAČANIN

Šta opet hoćeš? Gnjavaš? Nek te nosi Had!

LIJEČNIK

Na jedno pitanje bih htio odgovor:
što radije piješ rizling ili opolo?

MENEHMO DRAČANIN

Had tebe nosi, pijanče, i tvoju žed.
Kad pitaš, onda pitaj: Kakav jedem kruh?
Plav, tamnocrven, svijetlomodar ili žut,
pa ptice s ljuskom ili ribe s krilima?

STARAC

Čuj, opet bunca, bljezgarije govori.
Šta čekaš? Daj mu malo lijeka kap po kap
još prije nego što ga ščepa novo zlo.

LIJEČNIK

Ded počekaj još da ga nešto zapitam.

STARAC

Tvoj razgovor će bolesnika ubiti.

LIJEČNIK

Da l' otvrdnu ti oči?

MENEHMO DRAČANIN

Nisam skakavac.

LIJEČNIK

Da l' osjećaš u crijevu često resku bol?

MENEHMO DRAČANIN

Tek onda, kad me obuzima silna glad.

LIJEČNIK

Tvoj odgovor pokazuje da imaš um.
A kako spavaš? Da li imaš lagan san?

MENEHMO DRAČANIN

Kad duga nemam, čvrsto spavam, duboko.
A šta za takve gluposti ispituješ?

LIJEČNIK

Da, sada vidim da je šenut ili lud
kad tako mudrim, lukavim se pravi tip.

STARAC

Kad ovu riječ s prijašnjom usporediš,
to zvuči mudro. Čas je prije rekao
za svoju ženu da je kuja mahnita.

MENEHMO DRAČANIN

Šta rekoh, kažeš?

STARAC

Jasno vidim da si lud.

MENEHMO DRAČANIN

Zar ja?

STARAC

Ti glavom. Čak si se zaprijetio da želiš znati kakvu imam žuč i drob. A to je dokaz da si umom šenuo.

MENEHMO DRAČANIN

Kad ludo pričaš, ja ću ti uzvratiti na sličan način kako i sam blebećeš. Znam da si krunu od Jupitra ukrao i da si je u rupu negdje sakrio i da si bio bijen kao zadnji rob i da si majku prodô, oca ubio. Sve ovo znam. To neka ti je nagrada za tvoju tvdnju i za tvoju grubu laž.

STARAC

Šta čekaš, liječniče, i šta oklijevaš? Pa valjda vidiš da je šenuo i lud.

LIJEČNIK

Znaš, mislim ipak najbolje bi bilo...

STARAC

Što?

LIJEČNIK

Dovedi ga na pregled k meni, u moj dom, pa tamo može tri četiri nedjelje u tamnoj sobi piti gorke kukurijek.

MENEHMO DRAČANIN

A ti ćeš mjesec dana biti obješen o gredu. Šibat ću te bičem svaki dan.

LIJEČNIK

Pozovi ljude pa ga odmah otjeraj u bolnicu. Za mjesec dana bit će zdrav. Ja odoh.

STARAC

Zbogom. Sad ću ljude pozvati i za čas ću ga otjerati u tvoj stan.

MENEHMO DRAČANIN

Šta ovo znači? Neka sačuva me bog! Pa oni stvarno misle da sam bolestan. Da nisu sami udareni čarapom, kad tako lažu. Što ću? Što da uradim? Da kući idem, žena mi ne dopušta. Da amo uđem, cura ne dozvoljava. Moj položaj je strašan, proklet! Jadan ja! Ha, počekat ću ovdje. A kad padne noć, otvorit će mi jedna vrata makar tko.

5. prizor

Menehmo Dračanin, Starac, dvije ljudeskare

STARAC

Još jednom ću vam naredbu ponoviti! Na ovoga navalite i šćepajte i nosite ga liječniku u bolnicu. Šta čekate, navalite bez milosti. Na njegove se prijete ne osvrćite! A ja ću naprijed da mu ležaj priprelim.

MENEHMO DRAČANIN

Hej, šta je ovo! Zar ste pomahnitali? Što hoćete? Što kanite učiniti? Ne! Ne idem! O, marvo! Pustite me sad! Joj, građani, pritecite mi u pomoć! Hej, pustite me! Gubite se bez traga!

6. prizor

Menehmo Dračanin, Dvije ljudeskare, Mesenije

MESENIJE

Što ovo vidim, bogovi, pomozite! Mog gospodara vuku dvije ljudeskare.

MENEHMO DRAČANIN

Zar nikog nema da mi dođe u pomoć?

MESENIJE

Imade! Tu sam, gospodaru, dolazim.
U mirnom gradu pravite svinjarije
i gospodara tjerate ko da je rob,
a slobodan je u vaš grad doplovio.
Hej, puštajte ga! Odmah vam naređujem.

MENEHMO DRAČANIN

Pomozi mi, priteci, pa ma bio tko,
jer vuku me bez razloga i nisam kriv.

MESENIJE

Pomoći ću ti. Nek osjete moju moć,
dopustit neću da te ovi odvlače.
Izložiti ću se makar dočekao smrt.
Navali i ti! Desnom momku razbi nos,
a ja ću lijevom gubicu udesiti.

MENEHMO DRAČANIN

Izgubite se, nestanite. Udaraj!

MESENIJE

Podlaci, stoko, razbojnici! Vadim nož!

LJUDESKARE

Zlo! Propadosmo! Bijeg će za nas biti spas.

MESENIJE

Potrčite što možete! Za sretan put
još ovo tebi. Ovom desnom krvav nos
za oproštaj sam od srca poklonio.
Moj gospodaru, stigao sam u pomoć
u pravo doba, gotovo u zadnji tren.

MENEHMO DRAČANIN

Da nije tebe, loše bih se proveo
i sutrašnjicu ne bih dočekao živ.

MESENIJE

Kad tako kažeš, plemenit uradi čin,
slobodu mi pokloni.

MENEHMO DRAČANIN

Nek me čuje bog
da nisam tvoj gospodar!

MESENIJE

Nisi? Onda znam
da mogu slobodan otići.

MENEHMO DRAČANIN

Tvoja stvar.

MESENIJE

Zapovjedaš li da se smjesta pokupim?

MENEHMO DRAČANIN

Ja nemam prava i nad tobom nemam vlast.

MESENIJE

Patrone dragi, zdravo budi! Čestitam,
Mesenije, slobodu imaš. Hvala ti!
No, od sad možeš sa mnom raspolagati,
patrone moj, onako ko i do sada.
A sad u krčmu da prtljagu priprelim,
a kesu, koju sam ti brižno čuvao,
ja vratit ću ti odmah.

Daje kesu i odlazi.

MENEHMO DRAČANIN

Sveti bogovi,
doživjeh čuda danas kao nikada.
Dok jedni tvrde da ja nisam pravi ja,
dok pred nosom mi priječe put kroz kućni prag
i da sam luđak – kao liječnik i moj tast –
u isto vrijeme nudi mi se neznan rob
i silom želi da mi kesu pokloni.
No, kad već hoće, nek slobodu dobije!
Sve ovo mi se poput snova pričinja.
Da pokucam na vrata kod Erotije?
A možda ju je srditost napustila,
da ipak je nagovorim nek vrati mi
tu haljinu? Nek jednom ipak bude mir.

7. prizor

Matrona, Dvije ljudeskare

MATRONA

Ne pomišljajte da sam tako naivna
da povjerujem vašoj izmišljotini.
Gdje da Menehmo pomagača dobije?
Taj da je na vas dvojicu navalio
i oba šćepao za vrat ko bijesan ris?
Obojica ste od straha se usrali
pred mužem koji jedva da je čestit muž!

LJUDESKARE

Svim bozima se zaklinjemo, gospodo...

MATRONA

Te prisege si pričuvajte za sebe,
zaštite njima smrdljiv, vlastit tur
i pazite da ne kušate spleten bič!

I. LJUDESKARA

Od takvog dara svakoga je roba strah!

II. LJUDESKARA

I ja se slažem! Zato molim pokorno:
zapovijedajte, sve ćemo uraditi!

MATRONA

No dobro! Tu se sakrij, uže pripremaj,
a ti se stisni onamo u drugi kut.
Kad čovjek dođe, nek padne u zasjedu.
Sve troje ćemo moga muža šćepati
i svezati, pa strpati u ludnicu,
jer on je luđak! Hvala svim bozima!
Sad znadem što je boj i osvetnička slast!
Taj više neće haljine potkradati,
ni vrijeđati me. Iskusit će što je post,
u ludnici će uživati suhi kruh.
A kad se vrati, bit će krotak kao psić.
Povucite se! Tek onda kad dadem znak,
navalite i na zemlju ga bacite!

8. prizor

Mesenije, Menehmo Sirakužanin

MENHMO SIRAKUŽANIN

Usuđuješ se bezobrazno tvrditi
da, susrevši te, danas sam naredio
da po me dođeš i da odemo na brod?

MESENIJE

Još nije prošlo niti čitav puni sat,
a ja sam te od dva divljaka spasio
pred ovom kućom. Jednom razbio sam nos,
a drugog nogom udario. Ti si sam
za podvig taj slobodu mi poklonio.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

No krasna stvarca! Sam bih radije bio rob,
no da slobodu takvom gadu poklonim!

9. prizor

Menehmo Sirakužanin, Mesenije, Matrona, Ljudeskare

MESENIJE

O, gospodaru, sve mi biva jasnije
u borbu da se moramo upustiti!

MATRONA

Navalite! No!

MESENIJE

Pali smo u zasjedu.

MATRONA

Podmetni, momče, nogu! Ti, omotaj ga
tim užetom. Ko vreću ga prebacite.

MESENIJE

Hej, čekaj! Neću nepravdu podnositi.

MATRONA

A što se češeš, ludo, ako nemaš svrab,
jer i sam možeš proći jednako ko on.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Babetino, zbog čega me prekoravaš
i što mi teške batine obećavaš?

MATRONA

Ded potsjeti se kad si se zaprijetio
i kanio mi bakljom oči ižeći,
a s ljubavnicom dijeliš meku postelju.
Zaboravljaš li da si krao haljinu
i odnio je svojoj flundri u zoru.
Sve ovo znači da je bolestan tvoj duh
i zato ću te strpati u ludnicu.
A sada šuti! Slijedi me! Pokori se!

Meseniju

A ti da nisi pružio ni mali prst,
jer inače ćeš slično proći ko i on.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Mesenije, priteci, dođi upomoć!
Pomakni se, pa valjda znaš da nisam lud!

*10. prizor**Mesenije*

MESENIJE

Ne, ne idem! Što takvom bih pomagao,
kad ne da mi slobodu, pa zaboravlja
na uslugu čim nestane neprilika!
Iz ruke Kirke rado bih ga oteo
pa makar me u odojka pretvorila.
Ovako moje noge vežu bijes i strah
i ne kanim se upletati u tu stvar.
Svom gospodaru mora biti vjeran rob
i mora mu imetak dobro čuvati,
za zabavu se brinuti i naslade,
za želudac, za piće, jelo i za strast,
za tajnu ljubav i za slične radosti,
jer inače bez milosti ga bije bič.
Da kao sužanj nisam došao na svijet,
sva ova prava znao bih uživati

i ne bih bio prezren i zapostavljen.
Zbog toga slušam svoga gazde zapovijed
bez bune, mirno, strpljivo izvršavam
da nekako se sam slobode dočepam.
A da se ipak u tučnjavu upustim?
Da pomognem mu i da opet pokušam?
No kasno je i valja se požuriti!
Unutra idem gospodar u pomoć!

*11. prizor**Menehmo Dračanin, Erotija, Cilinder*

MENEHMO DRAČANIN

Curetina je tvrdoglava kao vô.
Ovako dreći: Dala sam ti haljinu
i gubi mi se s vida, hajde, momče, van!
Bez prigovora grubost sam podnosio
i grđenja, pa podmuklo sam gledao
da nešto vrijedno uzmem kod Erotije.
I ovo uzeh! Nekad sam od supruge
Erotiji poklonio, za pomirbu.
I vratit nakit sad ću svojoj supruzi –
milosrdno da pusti me u vlastit dom.

EROTIJA

Govnaru, zašto si mi nakit ukrao
na očigled. Ej čekaj, nemam milosti,
osvetit ću se! Samo čekaj, sad ćemo!
ponesi škare i izidi napolje,
Cilindre. Čuješ? Dobro je, požuri se!

MENEHMO DRAČANIN

Ljepoto moja, draga ženo, dođi van!
Otvori mužu, koji nakit donosi,
da vidi svoju milu dragu suprugu!

*12. prizor**Menehmo Dračanin, Erotija, Cilindar, Matrona, Mesenije, Ljudeskare,
Menehmo Sirakužanin*

MATRONA

Što vidim? Pred kućom se nalazi moj muž,

a netom su ga strpali u ludnicu?
 Znam da mu liječnik trpa lijek u njegov kljun.
 Da nije možda pobjegao? To je, to!
 Po robove ću skoknut da ga sputaju.

MENEHMO DRAČANIN

Otvori vrata, draga ženo!

EROTIJA

Eno ga!

MENEHMO DRAČANIN

Šta čujem? Žamor!

EROTIJA

Za glavu ga uhvati,
 muževnost ću mu malo nožem skratiti.

MENEHMO DRAČANIN

Joj, nemoj, kako želiš da ti ugodim?

EROTIJA

Čim vratiš ukradeno, bit ćeš slobodan!

MENEHMO DRAČANIN

Što da ti vratim?

EROTIJA

Nakit moj i haljinu.

To znadeš!

MENEHMO DRAČANIN

Evo nakit!

MATRONA

Drž' ga! On je moj!

MENEHMO DRAČANIN

Joj, pustite me!

EROTIJA

Daj, Cilindru, drži ga!

MATRONA

Povucite ga amo! Tako, sad je naš!

EROTIJA

Ne, nije, sve dok ne uredi dugove.

MATRONA

Te dugove je platio već petsto put.

EROTIJA

No, onda me je kavno nagradio...
 Dvije do tri krpe... malo lošeg nakita...

MENEHMO DRAČANIN

Što primaš takve krpe ili nakit loš...

MATRONA

Ti šuti!

EROTIJA

Jezik za zube.

MATRONA

Povucite!

EROTIJA

S njim u kuću! Ko talac mora ostati
 dok ne dobijem sve što sam zaslužila...

MATRONA

... u krevetu.

EROTIJA

Povucimo, Cilindre!

MATRONA

Ded potegnite!

MESENIJE

Jož, hvataju me ludi očaj, jad i bol!
Mog gospodara trgaju babetine.
Moj gospodaru, nek ti je milostiv Had.

MATRONA

U kuću uđite i vrata razbijte!

EROTIJA

Pripremi vrelu vodu da ga oparim.

MESENIJE

Pomozite mi, ljudi. Milost, molim vas!

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Šta vičeš? To je ona čavka lajava,
ta, što me je zatvorila. Mesenije,
ovamo dodaj toljagu i udaraj!

MATRONA

Moj muž?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Na, pljuska kamati su za moj dug!

MATRONA

Poludio je opet! Bježimo!

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Na kraju
još ovaj pozdrav, da me dobro upamtiš!
I zbogom! K Hadu! Sad je na te došo red.
Svog gospodara kukavno si izdao.

MESENIJE

Svog gospodara slijedio sam vjerno trag
da tvojoj glavi svaki čas donesem spas.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Sad želiš da ti oprostim za takvu laž?

MESENIJE

Da, to te molim! Ipak, ne razumijem,
i ovdje si i tamo? Reci, što je to?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Što? Još se šališ? Pričuvaj se! Bit će zla!

13. prizor

Menehmo Sirakužanin, Mesenije, Menehmo Dračanin

MENEHMO DRAČANIN

Upalilo je! Uspio je sretan bijeg
i za sobom sam izbrisao svaki trag.
A sada ću na selo skoknuti na dan dva
dok ne slegne se svađa i oluje bijes.

MESENIJE

Što vidim? Bože!

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Što?

MESENIJE

Ko u ogledalu,
Menehmo, vidim tvoju sliku i tvoj lik.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Gle, Hada! Stvarno! Takav moram biti ja,
koliko znadem, isti izgled, isti stas.

MENEHMO DRAČANIN

Moj spasioče, srdačno te pozdravljam.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Odakle stižeš, ime reci mi i rod
da znadem s kakvim vrlim mužem imam čast.

MENEHMO DRAČANIN

Menehmo mi je ime, Sirakuza dom.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

To isto ime nosi i moj rodni grad,

Menehmo me ko i tebe nazivaju.

MENEHMO DRAČANIN

Menehmo kažeš da te svi nazivaju?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Da! Otac Mosho reče da sam njegov sin.

MENEHMO DRAČANIN

To znači da si moga oca potomak?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Ne, nego moga! Što da tvoga prisvajam.

MESENIJE

Probudio mi slutnju otac Jupiter.
Blizanci to su braća, tako nagađam,
jer istog oca navode i isti kraj.
Obojica me saslušajte pažljivo:
Sve mislim da se lako da dokazati
da su se braća, dva blizanca susrela.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Čim to dokažeš, nećeš više biti rob.

MESENIJE

Pa dobro! Pazi! Hvatam te za tvoju riječ.
Postavljat ću vam pitanja obojici
istovremeno, svaki nek odgovara
što znade.

MENEHMO DRAČANIN

Pitaj pa ćeš dobit odgovor.
Što znadem to ću rado odgovoriti.

MESENIJE

Menehmo ti je ime?

MENEHMO DRAČANIN

Sâm si rekao.

MESENIJE

A tebi?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Isto! Ne kanim zatajiti.

MESENIJE

I otac ti se zove Mosho?

MENEHMO DRAČANIN

Tako je.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Moj isto tako.

MESENIJE

A odakle potječe?
Iz Sirakuze?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Tamo i moj ima dom.

MESENIJE

Iz djetinjstva da l' nešto pamtiš?

MENEHMO DRAČANIN

Sjećam se
u Tarent me je ko dječaka vodio
moj otac jednom. Tu sam se izgubio.

MESENIJE

Koliko ti je tada bilo godina?

MENEHMO DRAČANIN

Tek sedam! Znam da prvi mi je pao zub
i otad nisam oca više vidio.

MESENIJE

Koliko je sinova otac imao?

MENEHMO DRAČANIN

Koliko znadem: dva blizanca; ja i brat.

MESENIJE

Imena da li znaš?

MENEHMO DRAČANIN

Menehmo to sam ja,
Sosiklo dobio je ime drugi blizanac.

MESENIJE

Koliko je sinova imo otac tvoj?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Dva blizanca, a slična kao kap i kap.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Imena znaš li?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Znam! Sosiklo to sam ja,
Menehmom brata zvaše. U tom vidim znak
razumljiv svakom. Dođi u moj zagrljaj!
Sosiklo to sam ja, moj brate rođeni.

MENEHMO DRAČANIN

A odakle si moje ime dobio?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Čim tužna vijest je stigla na Siciliju
o nestanku tvom, oca shrva teška bol.
Promijenio mi moje ime starac djed
i tvoje mi je dao.

MENEHMO DRAČANIN

Brate, raduj se!
Dekade dvije su prošle od tog vremena,
od časa kad sam zadnji put te vidio.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Zdrav i ti bio! Dugo sam te tražio,

a traganje je, žalost i golemu bol
nagradio taj susret divan, radostan.

MESENIJE

Znaš zato ga je Menehmom nazivala
ta žena, jer si za nju bio isti on.

MENEHMO DRAČANIN

O tome sumnje nema, jer sam ručak ja
naručio da za nas dvoje pripremi
bez znanja moje žene, kojoj haljinu
ukradoh pa Erotiji donesoh dar.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Zar ovu?

MENEHMO DRAČANIN

Ovu. Kako si je dobio?

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Na gozbu me je pozvala Erotija
i tvrdila mi da sam dao haljinu
njoj na dar. Dobro sam se kod nje častio
i jeo, oštro pio... još... Za rastanak
poklonila mi nakit i tu haljinu.

MENEHMO DRAČANIN

Veselim se, moj brate, za to čašćenje
i radost na moj račun i za drugo sve,
jer taj se poziv na mene odnosio.

MESENIJE

No sada više s odlukom ne odgađaj,
već obećanu mi slobodu smjesta daj.

MENEHMO DRAČANIN

To što te moli, to je i zavrijedio
kad i ja želim da ga tako darivaš.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Nek bude! Slobodan si! Nisi više rob!

MENEHMO DRAČANIN

Pridružujem se tvom veselju sad i ja.

MESENIJE

Potvrdit će mi pretor svojom rukom spis,
jer samo onaj vrijedi koji ima žig.

MENEHMO SIRAKUŽANIN

Da okrunimo lijepim djelom sretan kraj,
ded, vratimo se obadva u rodni grad!

MENEHMO DRAČANIN

S veseljem brate s tobom ću se vratiti.
Na dražbi sve ću prodati što imam tu:
sve blago, roblje, stoku, ženu, posjed... sve...

MESENIJE

Menehmo, dražbu povjeri mi, molim te!

MENEHMO DRAČANIN

Kad hoćeš, vrijedi!

MESENIJE

Da odredim odmah rok?

MENEHMO DRAČANIN

Za tjedan dana. A sad ajdmo u kuću
da svoje čuju supruga i dragi tast,
što javno su ludakom me proglasili.

MESENIJE

Ide naprijed prema publici

Kroz osam dana ovdje će u zore cik
golemu dražbu doživjeti stari Drač.
Menehmova će biti kuća prodana
i zemlja, roblje, posuđe i namještaj.
Još prije dražbe pročitat ću njezin tok.
Isplatiti sve treba u gotovini.
Menehmo čak i ženu kani prodati.
Taj nek je kupi, kome treba kućni zmaj!

Po mojem neće za tu svu starudiju
izvući više nego milijun i pol.
Na predstavi kog nije uhvatio drijem
do sada, tome želim mirnu laku noć!

Preveo Branimir Žganjer